

จังหวัดกาฬสินธุ์

Kalasin Happiness Model : คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง : โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตคนจนขั้นพื้นฐาน

ปัญหาความยากจนของประเทศไทย เป็นปัญหาที่สั่งสมมานาน เกิดความเหลื่อมล้ำ และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยตรง ที่ทำให้ขาดกำลังสำคัญในการร่วมสร้างประเทศให้เข้มแข็งและยั่งยืน และจากรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ในการจัดอันดับความยากจนในปี 2559 พบว่า จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสัดส่วนคนจนมากเป็นอันดับที่ 4 ของประเทศ และเส้นความยากจน (Poverty Line) อยู่ที่คนละ 2,422 บาทต่อเดือน ซึ่งยังต่ำกว่าระดับประเทศอยู่ที่คนละ 2,667 บาทต่อเดือน

เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในจังหวัด สร้างโอกาส สร้างอาชีพ มีรายได้ นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้มีนโยบายแก้ไขปัญหาความยากจน โดยเลือกจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดนำร่องในกลุ่มจังหวัดรายได้ต่ำ ซึ่งตั้งเป้าหมายให้กลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มหลัก คือ เกษตรกร ผู้ประกอบการ ผู้ใช้แรงงาน และประชาชนผู้ด้อยโอกาสมีผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per Capital) เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 7 ในปี พ.ศ. 2561 และร้อยละ 10 ในปี พ.ศ. 2562 ที่ต้องขจัดความยากจนให้หมดไปภายใน 2 ปี

โดยจังหวัดกาฬสินธุ์ได้รับมอบนโยบายดังกล่าว และดำเนินการกำหนดตัวแบบเพื่อดำเนิน “โครงการ Kalasin Happiness Model : คนกาฬสินธุ์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”

ซึ่งมีการขับเคลื่อนร่วมกันของทุกภาคส่วน ใน 2 มิติหลัก คือ มิติที่ 1 ยกระดับชีวิตขั้นพื้นฐาน และ มิติที่ 2 ยกระดับรายได้ เป็นการสร้างและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน โดยมุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตรวมของภาคการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตภาค การเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ในกลุ่มเป้าหมายบนพื้นฐานของ ความเสมอภาค และได้รับการอำนวยความสะดวกอย่างเท่าเทียมกัน

แนวคิดการแก้ไขปัญหาความยากจน

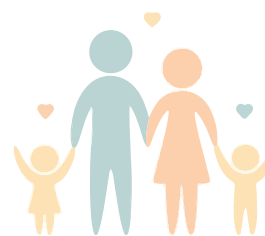
การทำงานตลอดโครงการนี้ ได้ให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทุกระบวนการตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุด โดยใช้เทคนิคการประชาคุ่มเพื่อค้นหาปัญหา การตัดสินใจ การกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนา การรับรู้ และการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา เช่น การค้นหากลุ่มเป้าหมายครัวเรือนยากจน ให้ชุมชน ในพื้นที่ร่วมกันคัดเลือกและเสนอรายชื่อครัวเรือน ยากจนให้กับคณะกรรมการ/ชุดปฏิบัติการประจำ ตำบล และสำรวจสภาพความเป็นอยู่เพื่อพิจารณา แยกประเภทและช่วยเหลือให้ตรงกับความต้องการต่อไป

แนวคิดในการให้ความช่วยเหลือ มี 2 แนวคิดหลัก คือ แนวคิดวิถีจักรความยากจน ได้แก่ ขาดโอกาสทางการศึกษา ขาดแคลนทุนทรัพย์ ปัญหาด้านสุขภาพ และแนวคิดทฤษฎีปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือน มีความมั่นคง และยั่งยืน โดยการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดประเด็นพิจารณาให้ความช่วยเหลือใน

6 ด้าน ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านอำนวยความสะดวก ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพ และด้านหนี้สิน ซึ่งจำเป็นที่ต้องได้รับความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในการประสานงานกับเครือข่าย และแก้ไขปัญหาความยากจน จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการซึ่งบูรณาการร่วมกับภาค เอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาค ประชาชน โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง และใช้หลัก ชุมชนช่วยชุมชนแก้ไขปัญหาดังกล่าว

และยังได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยกระดับ คุณภาพชีวิตคนจนขั้นพื้นฐาน ร่วมกับนายอำเภอ ผู้นำคุ้ม ผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อน ให้การเข้าร่วมโครงการของกลุ่มเป้าหมาย การประชุม การพิจารณาคัดเลือกกลุ่มครัวเรือนยากจน ตลอด จนร่วมติดตามประเมินผล เพื่อสนับสนุนและ ส่งเสริมให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่กำหนด

นอกจากนี้ ยังได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ มูลนิธิ วัด โรงเรียน สมาชิกร ในชุมชน ในด้านงบประมาณ สิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ หรือแม้แต่องค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรมการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อจัดเก็บข้อมูลครัวเรือน ยากจนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมหาวิทยาลัย กาฬสินธุ์สนับสนุนองค์ความรู้และพัฒนาาระบบ สารสนเทศในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ของครัวเรือนยากจน ตลอดความต้องการ ศักยภาพ ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตคนจน และยก ระดับรายได้ โดยการดำเนินงานดังกล่าวมีแนวคิด

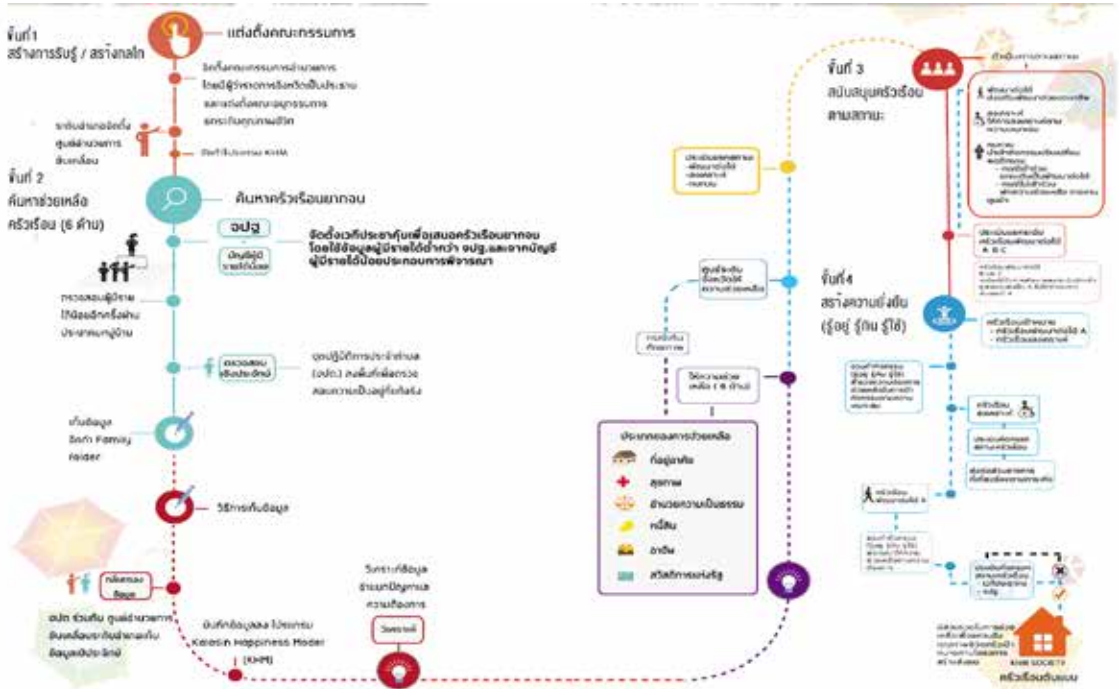

จากต้นทุนทางวัฒนธรรมกาฬสินธุ์ “ตุ้มโฮม เบ็งแยง ฮักแพง แบ่งปัน” ซึ่งหมายถึง การรวมพลัง การคอยสอดส่องดูแล ด้วยความรักใคร่กลมเกลียว และช่วยเหลือแบ่งปันกันจากคนในชุมชนช่วยเหลือกันเองตามหลักชุมชนเพื่อชุมชน ซึ่งมีรูปแบบขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างการรับรู้สร้างความเข้าใจ สร้างกลไกขับเคลื่อน โดย

ขั้นตอนที่ 1 สร้างการรับรู้สร้างความเข้าใจ สร้างกลไกขับเคลื่อน โดย

(1)

ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจประชาชน/ส่วนราชการ/คณะทำงาน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม และบูรณาการทำงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม

(2)

แต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนงานทุกระดับ ซึ่งประกอบไปด้วยภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรต่าง ๆ ในการเข้ามามีส่วนร่วม

(3)

จัดทำระบบโปรแกรมสารสนเทศแก๊ท (KHM) เพื่อบันทึกข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 2 บูรณาการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่เพื่อค้นหาและกลั่นกรองครัวเรือนยากจน ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่สำคัญ โดย

(1)

จัดเวทีประชาคมของชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น และพิจารณาคัดเลือก เพื่อให้คณะกรรมการ คัดพิจารณาคัดเลือกและเสนอครัวเรือนยากจนจากข้อมูลครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และข้อมูลผู้ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย

(2)

จัดชุดปฏิบัติการประจำตำบล (ขปต.) ประกอบด้วยชาวบ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้นำชุมชนทำหน้าที่สำรวจสภาพความเป็นอยู่ ตรวจสอบและกลั่นกรองครัวเรือนยากจนว่ามีทักษะความสามารถ ต้นทุนในการดำเนินชีวิต และการให้ความช่วยเหลือ

(3)

อำเภอให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นตามปัญหาหรือความต้องการใน 6 ด้าน โดยบันทึกข้อมูลครัวเรือนและการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นลงในโปรแกรม KHM กรณีเก็บศักยภาพอำเภอที่จะส่งข้อมูลให้ศูนย์ปฏิบัติการฯ เพื่อลงพื้นที่ประเมินครัวเรือนโดยคัดแยกสถานะครัวเรือนเป็น 3 สถานะ คือ พัฒนาต่อได้ ต้องสงเคราะห์ หรือต้องทบทวน และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรม KHM แล้วจึงขอให้ความช่วยเหลือต่อไป

โปรแกรม KHM V.1.3 (Kalasin Happiness Model Version 1.3)

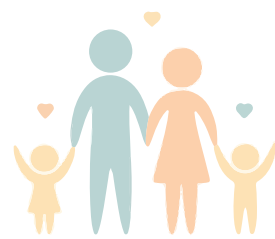
- ช่วยประมวลผลเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาและจัดกลุ่มแยกประเภทตามประเด็นความต้องการพร้อมแนวทางในการช่วยเหลือ และใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานนำเสนอผู้บริหารให้ทราบ

- ใช้ระบบภูมิสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการปัญหาความยากจนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) (Gistda) (สทศ.) เช่น Application การจับคู่ระหว่างผู้ว่างงานกับตำแหน่งงานในจังหวัด

ขั้นตอนที่ 3 ตัดสินใจช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายโดยชุมชนในพื้นที่เอง อำเภอ และศูนย์ปฏิบัติการยกระดับคุณภาพชีวิตคนจนขั้นพื้นฐานจังหวัดกาฬสินธุ์ จากการร่วมกันพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามศักยภาพและความต้องการของครัวเรือนยากจนใน 6 ด้าน ทั้งนี้ มีการช่วยเหลือครัวเรือน

ยากจนจากภาคส่วนต่าง ๆ เช่น งบประมาณ/โครงการจากภาครัฐและภาคเอกชน วัสดุ อุปกรณ์ กองทุนผ้าป่าจากการระดมทุน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 สร้างความยั่งยืนให้ครัวเรือนยากจนดำรงชีพอยู่ได้ด้วยตนเองด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจังหวัดกาฬสินธุ์มีการบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยจัดทำโครงการ/กิจกรรมการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 2 โครงการ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดกาฬสินธุ์ คือ โครงการพัฒนาสังคมยกระดับคุณภาพ

ชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และโครงการตลาดนัดแก้จนคนกาฬสินธุ์ ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังตามโครงการพัฒนาสังคมยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ มีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ การสร้างครัวเรือนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จจากการที่ได้รับความช่วยเหลือ เป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือครอบครัวที่อยู่ในโครงการ

ผลจากการดำเนินการที่ผ่านพบว่า มีปัจจัยความสำเร็จจากการให้ความสำคัญและผลักดันของผู้บริหารหรือผู้นำ การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน จนทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการมีความเข้าใจแนวทางและ

กระบวนการในการช่วยให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและหลุดพ้นจากความยากจน ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนยากจนสูงขึ้น จาก 2,465 บาทต่อเดือน เป็น 2,671 บาทต่อเดือน และยกระดับคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานได้ทุกครัวเรือน จำนวน 3,292 ครัวเรือน และยังเข้าถึงระบบการบริการและสวัสดิการแห่งรัฐ ได้แก่ การรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บัตรประชาชน บัตรผู้พิการ เป็นต้น นอกจากนี้ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ทำให้เกิดความเข้มแข็งและเกิดความปรองดองและความสามัคคีในชุมชน

